

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ДУ «ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕТОДИЧНИЙ КАБІНЕТ
З ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ МОЗ УКРАЇНИ»
ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ І. Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

МАТЕРІАЛИ

**XIV Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю, присвяченої 60-річчю ТДМУ**

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

**(з дистанційним під'єднанням ВМ(Ф)НЗ України
за допомогою відеоконференц-зв'язку)**

**18–19 травня 2017 року
м. Тернопіль**

**У двох томах
ТОМ 2**

•

**Тернопіль
ТДМУ
«Укрмедкнига»
2017**

Г. Г. Луцьова, О. А. Олійник, О. П. Завадецька, Т. Т. Федорова, Г. М. Ліпкан, Є. О. Кривенко НОВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВІДПРАЦЮВАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «КЛІНІЧНА ЛАБОРАТОРНА ДІАГНОСТИКА».....	344
Л. М. Маланчук, З. М. Кучма, І. М. Маланчин, Л. Є. Лимар, О. А. Франчук, Л. О. Краснянська, В. М. Мартинюк СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ – ЯКІСНО НОВИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ СТУДЕНТАМИ АКУШЕРСТВА.....	345
О. Р. Макар, Н. В. Іжницька, В. В. Флуд, М. Р. Кавка, М. О. Гарбар, О. І. Кушнірук, Ю. В. Мрочко, О. Ю. Малчко, М. Й. Федечко ДОСВІД ПРОВЕДЕННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ ЗАНЬ У ПРОЦЕСІ СПІЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	347
Н. П. Махлинець, М. В. Пюрк ПІДХОДИ НАВЧАННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК У СТУДЕНТІВ З УРАХУВАННЯМ ПСИХОФІЗИЧНИХ МОТИВАЦІЙ.....	348
В. В. Мінухін, Л. С. Габишева, Н. І. Коваленко, Т. М. Замазій, В. Л. Ткаченко СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «МІКРОБІОЛОГІЯ, ВІРУСОЛОГІЯ ТА ІМУНОЛОГІЯ» У МЕДИЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ.....	348
О. Б. Овчаренко, О. А. Лященко, О. І. Каліновська, С. І. Гайваронська, А. О. Олійник, В. Ю. Паращук СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК МЕТОД МОТИВАЦІЇ У ВИЩІЙ МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	349
Т. С. Оспанова, Т. В. Бездітко, М. В. Панченко, Т. Ю. Хіміч ПИТАННЯ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ МЕДИЦИНИ ЗА ФАХОМ «МЕДСЕСТРИНСТВО».....	350
Г. А. Повлишин, Н. Б. Галіши, В. Б. Фурдела, І. Л. Горішна, С. О. Никитюк, Т. А. Ковальчук, Н. Ю. Лучишин, В. В. Слива, І. М. Сарапук, К. В. Козак МОЖЛИВІСТЬ ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ДЛЯ ВИКЛАДАННЯ ПЕДІАТРІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ.....	351
Т. М. Пахольчук, О. В. Усачова ЕЛЕМЕНТИ СИМУЛЯЦІЙНОГО НАВЧАННЯ У ВИКЛАДАННІ ДИТЯЧИХ ІНФЕКЦІЙНИХ ХВОРОБ.....	352
О. Ф. Пімінов, Г. В. Зайченко, О. Я. Міщенко, В. Ф. Осташко, О. С. Сініцина СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАФЕДРИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ІПКСФ НФАУ.....	353
О. І. Різник СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ.....	354
О. Є. Січкоріт, Т. С. Колач НОВІ ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАННЯ У ЛЬВІВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	355
І. В. Сорокіна, В. Д. Марковський, О. А. Омельченко, М. С. Мирошніченко, О. М. Плітень ДЕЯКІ АСПЕКТИ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В МЕДИЦИНІ.....	356
А. В. Товма, М. В. Пацера, О. В. Соляник НЕОБХІДНІСТЬ СИМУЛЯЦІЙНОГО МЕТОДУ У ВИВЧЕННІ ПЕДІАТРІЇ.....	357
В. В. Флуд, І. І. Солонинко ЗНАЧЕННЯ РЕАЛІСТИЧНОСТІ СИМУЛЯЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА ДЛЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЗАСВОЄННЯ ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК.....	357
Т. В. Фролова, О. В. Охаткіна, І. Р. Сіяєва, І. І. Терещенкова, О. В. Атаманова, Н. Ф. Стенкова ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	358
М. М. Хаустов, Р. О. Бачинський, Н. О. Гордієнко, В. В. Поручіков СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНІЙ ОСВІТІ.....	358
О. М. Хвасюк, В. Г. Марченко, М. Султанов, І. К. Сосін, О. Ю. Гончарова ДІЯЛЬНІСТЬ РЕСУРСНОГО ТРЕНІНГОВОГО ЦЕНТРУ ХМАПО – НОВОГО ЕВОЛЮЦІЙНОГО ЗДОБУТКУ ДИДАКТИКИ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-НАРКОЛОГІВ.....	359
А. О. Черкасова, Г. О. Самардакова СИМУЛЯЦІЙНІ МЕТОДИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ПСИХІАТРІЯ» В СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР ОКР «МАГІСТР».....	360
М. І. Швед, Р. М. Ляхович, Я. М. Кіцак, Л. В. Левицька, Л. П. Мартинюк СИМУЛЯЦІЙНА ПІДГОТОВКА СТУДЕНТІВ – ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ КОМПЛЕКСНОГО ЗАСВОЄННЯ НАВЧАЛЬНОГО МАТЕРІАЛУ З ДИСЦИПЛІНИ «ЕКСТРЕНА ТА НЕВІДКЛАДНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА».....	361
М. О. Щербина, О. О. Кузьміна ЗАСТОСУВАННЯ СИМУЛЯЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В АКУШЕРСТВІ ТА ГІНЕКОЛОГІЇ.....	362
L. V. Chernobay, N. S. Hloba, I. N. Isaeva, I. S. Karmazina APPLICATION OF SIMULATION TECHNOLOGIES IN TEACHING OF THEORETICAL DISCIPLINES IN MEDICAL UNIVERSITY.....	362

Висновки.

Впровадження елементів симуляційного навчання на практичних заняттях з циклу «Дитячі інфекційні хвороби» у студентів 6 курсу дає можливість відпрацьовувати навички; деколи припускаючись помилок виправляти їх; аналізувати ситуацію і робити висновки. Застосування методів активного навчання, зокрема, симуляційної рольової гри, дозволяє студентам, залишаючись в позиції учнів, виконувати професійні дії і вчинки. Особливе значення цей метод має при вивченні студентами тих нозологій, яких не можливо зустріти на даний момент вивчення.

Література.

1. Льовкін О.А., Рязанов Д.Ю., Серіков К.В. Форми симуляційного навчання лікарів-слухачів, лікарів-інтернів, середнього медичного персоналу та парамедиків / Медицина неотложных состояний. – 2016 – №5 (76). – С. 94-97.
2. Марков Ю.І., Орел В.В. Симуляційні технології відпрацювання практичних навичок серцево-легеневої реанімації в медицині невідкладних станів/ Медицина неотложных состояний. – 2014.–№7 (62).– С.157-158.

СИМУЛЯЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАФЕДРИ КЛІНІЧНОЇ ФАРМАКОЛОГІЇ ШКСФ НФАУ

О. Ф. Пімінов, Г. В. Зайченко, О. Я. Міценко, В. Ф. Осташко, О. С. Сініцина

Національний фармацевтичний університет

Вступ. Сучасний спеціаліст фармації повинен вміти створювати, передавати і застосовувати нові знання на основі передових наукових досліджень, сприяти підвищенню якості життя пацієнтів шляхом поліпшення їх здоров'я. Найважливішими перевагами симуляційної технології є навчання без шкоди пацієнту і об'єктивна оцінка досягнутого рівня професійної підготовки фахівців. Згідно з рекомендаціями ВООЗ ВУЗи повинні створити безпечне для пацієнтів і надійне освітнє середовище для навчання студентів професійним умінням [4].

Основна частина. Симуляційне навчання – освітня методика, що передбачає інтерактивний вид діяльності через занурення у середовище, шляхом відтворення реальної клінічної ситуації [3]. Ця технологія навчання має доведену ефективність, широко й з успіхом застосовується в учбовому процесі фармацевтичних закладів усього світу та в Україні на додипломному і післядипломному етапах навчання [1, 6]. Безпека пацієнта в процесі його обстеження та лікування стоїть на першому місці, тому необхідні специфічні освітні технології, що допоможуть вирішити етичні проблеми, які виникають при підготовці фахівців фармації у клініці та заважають учбовому процесу (невпевненість, помилки, стрес тощо) [1, 2]. Симуляційний метод навчання у повній мірі сприяє досягненню мети безпеки пацієнта у процесі надбання практичних навичок працівниками фармації. Слухачі курсів підвищення кваліфікації та провізори-інтерни одержують стійкі практичні навички за рахунок їх відпрацювання на манекенах, тренажерах і стандартизованих пацієнтах під наглядом викладача, не боячись робити помилки, повторювати навички необхідну кількість разів до рівня автоматичного їх виконання у стандартних та нестандартних ситуаціях. Така методика навчання сприяє досягненню високого рівня професійної компетентності спеціаліста фармації та активізації комунікативних навичок на практиці [1, 5].

Симуляційний клас для відпрацювання практичних навичок на кафедрі клінічної фармакології Інституту підвищення кваліфікації спеціалістів фармації НФАУ було відкрито у листопаді 2015 р. Він розділений на два учбових модулі: модуль «Аптека», обладнаний вітринами з макетами лікарських засобів, банером, що зображує роботизований торговий зал і касовим апаратом, а також модуль «Клініка» – з лікарняним обладнанням і манекенами пацієнтів.

Ці модулі дозволяють вдосконалювати навички фармацевтичної опіки відвідувача аптеки, медичного працівника та пацієнта в умовах стаціонару, розраховувати дози лікарських засобів, визначати можливі взаємодії ліків та шляхи їх введення, відпрацьовувати навички надання невідкладної допомоги тощо. Клас відноситься до п'ятого рівня реалістичності з семи можливих, його матеріально-технічна база відповідає європейським навчальним стандартам. •

Завдяки наявності симуляційного класу на кафедрі існує можливість оптимізації і підвищення ефективності навчального процесу за рахунок активізації семінарських та практичних занять шляхом взаємного робочого діалогу і творчої активності слухачів в процесі вирішення ситуаційних завдань, розгляду кейсів, використання ролевих та інших тренінгових методик, відпрацювання практичних навичок із застосуванням симуляційних методів навчання тощо. Застосування віртуальних пацієнтів на кожному циклі тематичного удосконалення фармацевтів, провізорів та клінічних провізорів, а також провізорів-інтернів, під час проходження очної частини інтернатури, проводяться практичні заняття з першої медичної допомоги та фармацевтичної опіки на основі ситуаційних симуляційних завдань з використанням фантомів, віртуальних лікарняної палати та аптеки.

Опитування слухачів курсів підвищення кваліфікації та провізорів-інтернів показало, що симуляційний метод навчання – є не тільки новим і цікавим для них, а й дійсно корисним у засвоєнні практичних навичок.

Висновки. Широке використання у навчальному процесі симуляційних технологій сприяє набуттю практичних навичок та відпрацюванню їх до автоматизму на модельних клінічних ситуаціях, максимально наближених до реальної практики з правом на помилку, яка є неприпустимою в умовах практичної діяльності працівників фармації.

Література.

1. Пімінов О. Ф. Роль симуляційних технологій навчання на етапі післядипломної освіти клінічних провізорів-інтернів / О. Ф. Пімінов, Г. В. Зайченко, О. Я. Міценко // Фармакоэкономика в Україні: стан та перспективи розвитку : матеріали VIII наук.-практ. конф., м. Харків, 26-27 листоп. 2015 р. – Х. : Вид-во НФАУ, 2015. – С. 117-18.

2. Comparing Effectiveness of High-Fidelity Human Patient Simulation vs Case-Based Learning in Pharmacy Education / K. L. Chin, Y. L. Yap, W. L. Lee, Y. C. Soh // *Am. J. Pharm. Educ.* – 2014. – № 78(8). – P. 153.

3. Glavin R. An introduction to simulation in anaesthesia / Glavin R., Maran N. // In: Greaves D. et al. (eds.). *Clinical Teaching: A guide to teaching practical anaesthesia.* – Swets & Zeitlinger B. V., Lisse, The Netherlands, 2003. – P. 197-205.

4. Global Priorities for Patient Safety Research. – Switzerland, Geneva : WHO, 2009. – 12 p. – [Електронний

документ]. – Режим доступу: http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/44205/1/9789241598620_eng.pdf

5. Standardized patients in pharmacy education: An integrative literature review / J. Smithson, M. Bellingan, B. Glass, J. Mills // *Currents in Pharmacy Teaching and Learning.* – 2015. – № 7. – P. 851-863.

6. Veetil S. K. Use of Simulation in Pharmacy Practice and Implementation in Undergraduate Pharmacy Curriculum in India / S. K. Veetil, K. Rajiah // *Int. J. Pharm. Pharm. Sci.* – Vol 8. – Issue 7. – 2016. – P. 1-5.

СИМУЛЯЦІЙНЕ НАВЧАННЯ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

О. І. Різнюк

Запорізький державний медичний університет

Вступ. В теперішній час сучасна медична освіта зіткнулася з юридичними, організаційними, технічними і економічними аспектами, які обмежують використання традиційної форми навчання «біля ліжка хворого пацієнта». В системі вітчизняної охорони здоров'я з'явилося багато сучасних іновативних технологій навчання, які активно впроваджуються в навчальний процес вищих медичних закладів освіти. Це різноманітні муляжі, моделі, тренажери, фантоми, віртуальні пацієнти та інші засоби навчання, що дозволяють моделювати невідкладні стани, клінічні ситуації і інші аспекти професійної діяльності медичної спільноти. У 2009 році Світовим альянсом за безпеку пацієнтів, створеним при підтримці ВООЗ, було опубліковано «Керівництво щодо забезпечення безпеки пацієнтів для медичних вищих навчальних закладів», в якому зазначається, що ВНЗ повинні створити безпечне та надійне освітнє середовище для навчання клінічних умінь одним із засобів досягнення цього завдання і є застосування симуляційних технологій [1]. Симуляційна освіта широко використовується в практичній підготовці медичних фахівців у розвинених країнах. Відпрацювання навичок на роботах-симуляторах та у віртуальних операційних має доведену ефективність як в Україні, так і за кордоном [2–4]. Саме тому провідним фактором, який впливає на перспективу розвитку вищої медичної (фармацевтичної) освіти в Україні, є удосконалення якості підготовки лікарів та провізорів на додипломному рівні, враховуючи умови зростаючої конкуренції на ринку освітніх послуг [5; 6]. Таким чином професійна підготовка фахівців в вищих медичних навчальних закладах повинна відрізнятися високою якістю професійних стандартів за освітніми програмами, кваліфікаціями, бути гнучкою за формами і режимами організації підготовки, інноваційною за методами і технологіями навчання, ефективною за результатами моніторингу академічних результатів та ґрунтована на практико-орієнтованій парадигмі навчання.

Основна частина. Міжкафедральний фантомний центр це оптимальне рішення для організації симуляційного навчання в вищому медичному закладі освіти. Наявність імітаційних засобів різного рівня реалістичності має поєднуватися з системою їх надійного технічного обслуговування і розробкою методичного забезпечення імітаційних форм навчання, а саме створенням еталонів відпрацювання практичних навичок (симуляційних блоків) з різноманітними клінічними ситуаціями, методиками

проведення таких занять з майбутніми лікарями. Кожен сценарій симуляційного блоку передбачає виконання певних практичних навичок згідно з навчальними планами та програмами. В таких центрах встановлені тренажери або фантоми різного рівня складності: від початкових медичних маніпуляцій до високоспеціалізованих професійних навичок. Еталони виконання практичних навичок симуляційних блоків, як загальномедичних, так і призначених для лікарів хірургів, акушерів-гінекологів, анестезіологів-реаніматологів, педіатрів містять докладний опис техніки виконання з візуальним представленням кожного елемента. Найбільш активно симуляційне навчання використовується для підготовки студентів 3, 4, 5, 6 курсів медичних факультетів.

Кінцевими цілями освіти в міжкафедральному фантомному центрі є:

- оволодіння клінічними навичками проведення різних маніпуляцій;
- знання принципів лікування болю у пацієнтів з гострим і хронічним больовим синдромом, а також в післяопераційному періоді;
- вміння надати невідкладну допомогу в критичних ситуаціях згідно світових стандартів;
- вміння миттєво реагувати в тяжких клінічних випадках, зокрема при політравмі;
- проведення інтенсивної терапії дорослим пацієнтам, а також дітям;
- здатність надати невідкладну допомогу на догоспітальному етапі;
- закріплення у фахівця принципів етики і деонтології по відношенню до співробітників і пацієнтів.

Тренінг із застосуванням імітаційних технологій не може замінити традиційні форми практичного навчання в клініці. Однак цілий ряд практичних навичок та вмінь доцільніше і ефективніше освоювати «біля ліжка хворого пацієнта», а на доклінічному етапі, в міжкафедральному фантомному центрі. Впровадження такої моделі дозволяє підвищити ефективність всього навчального процесу в цілому. Практичне значення симуляційного навчання в міжкафедральному фантомному центрі це по-перше, економічна доцільність, так як відсутня необхідність придбання великої кількості однотипних тренажерів та фантомів для різних кафедр. По-друге це можливість формування оптимальної сітки розкладу занять, яка дозволяє різним кафедрам використовувати центр протягом всього робочого часу.